Durec Valéria

Az expedíció

Józsi bátyám úgy döntött, megkeresi Attila sírját. Történt ez vasárnap hajnalán, amikor a pirkadat rózsaszín szárnyait bontogatta az ég alján, maga előtt terelve az apró bárányfelhőket a mennyei legelőre. Szeméből kitörölte csipáit, hajából kiszedte a szénát, és óvatosan megnyitotta a csűr ajtaját. Megnyugvással kémlelte a ház sötét ablakait, lelki szeme előtt kirajzolódott neje hófehér mellkasa, mely halk szuszogás kíséretében emelgette a vaskos dunyhát. Mély horkantás is feltört néha az asszony szájából, de Józsi bá a szombat esti ultizás után, vágyaival eltelve szende Csipkerózsikát vélt felfedezni alvó feleségében. Azért biztos, ami biztos, szedett a mezőn pár szál margarétát, pipacsot, búzavirágot, nem rózsát, mint a múltkor, az fájt a kopasz fejének – fránya egy szúrós Isten alkotása. Szerencsére az asszony mindig megbékélt, hiszen a hét többi napján férje szinte tenyerén hordta. Ha bírta volna. Kemény, kérges kezeivel igazgatta a frissen szedett zsenge csokrot, arra gondolva, most majd büszke lesz rá az asszony, csak vigye végbe a tervét.

Józsi bá beosont a házba, feltette főni a reggeli kávét. A konyhakredencen álló régi vekkerre pillantott. – Fél hat van – nyugtázta magában –, még van egy kis időm, aztán az expedíciómhoz szükséges fontos adatok gyűjtésére indulok, és megfelelő embereket kell verbuválnom – így elmélkedett. Egy kancsóba vizet engedett, elrendezte benne a virágcsokrot, felesége kedvenc ibolyás csészéjébe kávét öntött, és csendben kiosont a házból.

Hatkor nyitott a Négykézláb nevezetű kocsma, a falu tiszteletben álló népe kedvenc és egyedüli szórakozóhelye, s egyben mérhetetlen információk kincses szigete. Ide sietett Józsi bátyám, meg sem lepődve, hogy a kocsma ajtaja már hat előtt tárva-nyitva volt, félig tele álmos, de kitartó vendégekkel, jómagamat is beleértve.

– Na ide figyeljenek, emberek! – szólt az öreg a terem közepére állva. – Ugye nem járja az, hogy a nagy vezérünket, Attilát még mindég nem találták meg! Ugye, hogy igazam van?! – buzgó szóáradata megbillentette egyesek fejét, ébredeztek az ott éjszakázók, az újonnan jövők is érdeklődéssel tekintettek Józsi bá felé.

– Te, Jóska, az asszony megint a csűrbe zavart? – vetette oda sunyi mosollyal az arcán a kocsmáros, és már töltötte a pálinkáskupicákat és a söröspoharakat. Az öreg arca lángba borult.

– Engem aztán nem zavart senki sehova! – üvöltötte az öreg, de csak szélesen vigyorgó arcok fogadták érzelmes kirobbanását. – A csűr, az az én meditációs

központom, értitek fajankók?! Amikor kilépek ebből a szennygödörből, le kell mosnom a sok mocskot, ami itt rám ragad – s fölényesen körülnézett. Elcsendesedett a kocsma népe, minden szem a feldúlt férfira szegeződött. Komor tekintetek voltak, a segéd is már ötödjére törülte le a pultot és a kocsmáros gyöngyöző homlokát.

– Ajaj, itt nagy baj lesz – gondoltam. – Közbe kellene lépni, mielőtt kitör a forradalom. Odaléptem Józsi bához, gyengéden megkocogtattam a vállát, majd felsegítettem, és így szóltam:

– Józsi bá, hát mondja már el, mire készül! Nagy megtiszteltetés, hogy velünk osztja meg elsőre a tervét, és még fizet is egy kört.

Józsi bá felszisszent, na, nem a válla végett, mivel értelmes volt, és érezte a feje felett összegyülemlő vészjósló felhőket, így előszedte bugyellárisát. A teremben beindult az élet, mint a tavaszi méhrajzás. Poharak teltek, ürültek, végre teljes volt a béke.

– Ahogy az előbb mondtam – kezdett neki újból az öreg, körbejáratva kissé már mámoros tekintetét –, Attila sírja feltárásához exped... izét toborzok Nepálba, most éppen tudományos archeológiai teoretikus feltárásokat tartok itt.

Az értelmetlen pillantásokat, tátott szájakat nézve megtoldotta kegyesen mondanivalóját, persze a pálinkaszint magasságának megfelelően, hogy érthető legyen ezeknek a tudatlan tuskóknak:

– Hová a búbánatba ásták el Attilát és a lovát?

Megköszörültem a torkom: – Aztán miből gondolja bátyám, hogy Nepálban kell keresni a vezért?

– Mindenki oda megy, fiam, az ott élőknek a szemük is ferde, lovaik is vannak, nemde? Hát olyan kis pónikon jöttek ide ősatyáink – elnézően s bölcsen magyarázta az öreg.

Egy kissé elakadtam. Ennyi erővel talán a szomszédban lévő kínai üzlet pincéjében is végezhetnénk ásatásokat. Valami nem stimmelt – netán Dzsingisz kánt szeretné felkutatni, bátyám? Valahol a mongol sztyeppéken?

– Ne beszélj badarságokat, fiam! Kit érdekel egy kínai falépítő – dagadt a melle a sok tudástól. – Tudom én, hogy nézett ki Attila, láttam a fényképét – ráncolta homlokát rokonom.

– Szerintem meg – szólalt meg Dodó, az együgyű pásztorlegény – a szomszéd falu temetőjében kell keresni. Ott láttam egy sírkövön szép arannyal kivésve, hogy Vezér Attila. A legkedvesebb birkámra esküszöm, ott van! – bólogatott nagyokat, tépett ingujjába törölve a szájából kicsorduló habot.

Nagy lett a zsivaj a kocsmában. Volt, aki azt kiabálta, valami harci mezőn tűnt el a verseivel együtt, a másik Dodó fejét paskolta, ezzel tudtára adva, hamis az állítása, mivelhogy mindenki tisztában volt vele, birkákat terel, de Manci, a kecske volt a kedvence. Egyesek az oroszokra fogták, hogy eltüntették vezérünket, úgy,

mint a Borostyántermet. Mondtam én, azok nácik voltak, de senki sem hallgatott rám, mígnem Józsi bá nagyot nem rikkantott – Kuss! – felemelte a kezét, gyorsan lenyalta a kilöttyintett pálinkát, nehogy már elpárologjon. – Ez az én ötletem, én expendexem... vagy mi, szóval az! Én mondom meg, hová megyünk! – imbolyogva elindult a kijárat felé, visszafordulva felém bökte bütykös ujját: – Veled még beszédem lesz. – Dicsőségére váljon, hogy most két lábon hagyta el a kocsma helyiségét. Talán el is felejtettem volna kedvenc rokonom nagy tervét, ha másnap nem kopogtat az ajtónkon. Napszemüveg takarta arcát, bár így is kikandikált egy-két helyen szemhéja lila elszíneződése. Néném híres volt szép kézimunkáiról, ügyesen és gyorsan járt a keze.

– Jöjjön be Józsi bá. Mi szél hozta? – kínáltam hellyel a kissé bizonytalan mozgású öreget.

– Mondtam én, hogy jövök, csak sok volt a munka az asszonyon... akarom mondani, a ház körül – köhécselt párat. Maga mögé pillantott, majd megkönnyebbülve előhúzott egy üveg pálinkát. Én sem voltam rest, azonnal az asztalon voltak a poharak, és már töltöttük is magunkba az életmentő nedűt. Az öreg felsóhajtott az első pohár után, még a szemüvegét is levette, és rám villantotta lila keretes szürke hályogos szemét.

– Tudod, fiam, nagyon bánt engem ez a dolog, Attila vezérünk utolsó nyugovója. Még tiszteletünket sem tudjuk neki leróni, mert nincs hol – dünnyögte, és töltötte a poharakat.

Arra gondoltam, te, egyetemet végzett, tudós ember vagy, tagja lehetnél az expedíció csapatának.

– Nem is tudom, Józsi bá – kissé ódzkodtam –, hány embert talált már?

– Természetesen én vagyok a főnök – húzta ki magát az öreg –, te leszel az archeológusunk, és még Sanyit, a sírásót is sikerült beszerveznem. Kellenek a szakik, na!

– Én patológus vagyok, kedves bátyám – szabadkoztam.

– Há' jó az fiam, csont, mint csont. Nem mindegy? Kevesebb lesz a dolgod, tiszta munka, vágni sem kell – tolta hátra kalapját az öreg.

– Ehhez sok pénz kell, főleg, ha Nepálban szeretne kutatni – próbáltam lebeszélni őt merész tervéről.

– Ne félj te semmit! Találtam szponzort. Látod, tudom én, hogy kell ezt csinálni! A kocsmáros beígért öt üveg kisüstit és öt láda sört. Gondoltam én mindenre.

– Kezdhetnénk közelebb is az ásatásokat, bátyám. Legalább begyakoroljuk kicsit.

– A magyar népért, történelméért bármit feláldozok! Ha kell, akár az északi sarkra is elmegyek – nagyot csapott az asztalra.

– Bözsi néném mit szól a terveihez? – húztam elő az utolsó adut.

– Kezdjük tehát a keresést Pilisben – szólt elmerengve. – Úgy olvastam, Ildikó ott szerette begyűjteni férje kedvenc italához a gyógynövényeket – felhajtott még egy kupica pálinkát és kisétált a napfényes utcára.

Nagy kő esett le a szívemről. Reméltem, hogy Józsi bá az itthoni tájakon sokáig fog teoretikus adatgyűjtést végezni. Tévedtem.

Másnap kora reggel, az első kakaskukorékolás után dudálásra riadtam fel. Mire kiértem a gangra, Józsi bátyám minden szó nélkül, mint a tettek embere, a fészerünkből vitte a lapátot és a csákányt. Öreg 1500-as Ladája hátsó ülésére pakolta a szerszámokat, csomagtartója már tele volt Sanyival, a sírásóval, aki magzatpózban szundikálva ölelgette a sörösládát.

– Csipkedd magad, öcsém, sok a dolgunk! Minden felszerelésünk megvan. Lapát, csákány, tíz szál kolbász, finom friss kenyér és a kocsmáros szponzori adománya is mind befért. Jó ez az öreg járgány – büszkén simogatta kocsija behorpadt tetejét.

– Máris jövök – rikkantottam, ezt a kalandot ki nem hagyom, bármit is gondoltam felőle.

Felöltöztem, magamba öntöttem a tegnap lefőzött hideg kávét, és rohantam a kocsihoz.

Felrántottam az ajtaját, a jó kis ruszki autó kissé fanyalgott, de végül engedett, és már raktam is be a lábam, mire Józsi bá rám ordított: – A bal sarokba rakd a lábaid, finoman!

Tyúúú! – nagyot néztem, mert a kocsi alját megette a rozsda. – Az ülés bírni fogja? – kérdeztem megszeppenve, majd látva az öreg villanó tekintetét, gyorsan bekúsztam az autóba.

Elkezdődött a nagy kaland. Róttuk a kilométereket, Szása, Józsi bá ily néven becézett autója zabálta a benzint, talpam alól időközönként kihullott pár rozsdás darab. Élveztem az utat, a gyönyörű tájat, Pilis elképesztő dombjaival, erdeivel. Ki tudja, mi mindent rejtegetnek zugai, talán tényleg rálelünk valaki sírjára. Merengéseimből éles féknyikorgás szakított ki, míg a testem folytatta mozgását egyenesen a szélvédőre. Szerencsére az üveg bírta, Sanyi is felébredt a csomagtartóban, és sírva könyörgött, engedjük ki a kriptából. Szörnyű ez a szakmai ártalom!

– Ez jó hely lesz – nyugtázta az öreg. – Nézd azt a domboldalt! Attila szelleme azt súgja, ott kezdjük meg az ásatásokat!

Miért ne hittem volna neki, és különben is, ez a félórás döcögős út megviselte csontjaimat.

Így hát minden táskát, hátizsákot magunkra vetettünk, és szabadjára engedtük a Sanyit. A csomagtartóból előbukkanó személye elkáprázatott, fekete gyűrött szmoking lógott rajta, lábain vietnámi papucs. Kérdőn Józsi bára pillantottam. Az öreg csak vállat vont: – Sanyi akarata – mondta. Ha már a nagy vezért nem volt

tisztsége eltemetni, akkor legalább a kiásásnál meg akarja adni a módját – s a még szipogó embernek kezébe nyomta az ásót.

Elindultunk. Nehéz volt a terep, izzadva, szuszogva lépkedtünk, törtük magunkat át az erdő sűrűjén. Úgy öt perc fáradalmas menet után az expedíció főnöke megálljt vezényelt. Kis földkupacon állva, mélyen magába szívta a levegőt, becsukta a szemét. Áhítattal figyeltük őt.

Sanyi le is térdelt, így könnyebben tudta kibontani a pálinkásüveget, majd végre megszólalt az öreg átszellemült hangon: – Ez az a hely, igyunk! – Üdvrivalgásba törtünk ki, már igencsak megszomjaztunk a melegben. Leültünk a puha pázsitra erőt gyűjteni és ráhangolódni a feltáró munkálatokra. Csendben fogyasztottuk étkünket, italunkat, éreztük a hely kisugárzását. Kellemes fáradtság kerített hatalmába, majd rövid, kétórás alvás után nekiláttunk a munkának. Sanyi ásott jobbra-balra, Józsi bá kézrátételes érzékeléssel mutatta a megfelelő helyeket, én bontottam a sört. Találtunk szarvasagancsot, vaddisznóállkapcsot, furcsa papírral lefedett kupacokat. Emberi csontokat nem találtunk, viszont Bözsi néném, Józsi bá hűséges neje ránk lelt, minden előzetes kutatómunka nélkül. Be is vettük volna az expedíció társulatába ijedtünkben, viszont néném rögtön bemutatta, hogy jobban ért az ásatásokhoz, így egy az egyben bemutatta nekünk a lapát használatát. Hamar megértettem az előadása lényegét: egy szem porcikám sem kívánta a további képzést. Elnézve az Attila szelleméhez fohászkodó Józsi bátyám meg Sanyi összekuporodott sziluettjét, gyorsan felmondtam az archeológusi állásomat. Futás közben szomorúan kellett konstatálnom, hogy Attilának még várnia kell a felfedezésére. Ez az expedíció bizony kudarcba fulladt!

(A Pegazus alkotópályázat próza kategóriájának 1. helyezettje)